

Notat

Dato: 15.01.2015
Arkivsak: 2014/15246-9
Saksbehandlar: silfoyn

Til:	Eva Katrine Ritland Taule
Frå:	Silje Øvrebø Foyen

Kommunedelplan E 39 - Heiane - Ådland / Tveita - Stord kommune - Innspel om kulturminne

Vi viser til brev datert 09.12.2014 «Kommunedelplan for E39 Heiane- Ådland/Nordre Tveita - kunngjering om utviding av planområdet». Planområdet er utvida i sørvest til å gjelde vegføring for E39 forbi næringsområdet på Heiane. Vi viser til vårt innspel til melding om oppstart av planarbeid datert 15.05.2014. Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional sektorstyresmakt innan kulturminnevern.

I det utvida planområdet er det fleire kjende automatisk freda kulturminne. Det gjeld også SEFRAK registrerte bygningar. I tillegg til kjende funn er potensialet for funn av nye kulturminne stort. Delar av området innanfor den nye plangrensa har vore registrert av fylkeskommunen tidlegare.

I det reviderte planprogrammet er alternativ 2, 4 og 5 i direkte konflikt med fem lokalitetar som er automatisk freda. Lokalitetane har ID 147434, 147436, 147439, 147440 og 147442 og ligg i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden. Lokalitetane vart påvist på Hattland då Hordaland fylkeskommune i 2011 gjennomførte arkeologiske registreringar i planområdet i samband med Reguleringsplan Heiane Sør gnr. 46 bnr. 1 og 2 og gnr. 47 bnr. 1 og 2. Kulturminna er eit busetjings- og aktivitetsområde frå bronsealder og jernalder. Her er det påvist kokegroper, veggrøft, stolpehol, fossile dyrkingsspor og funn av keramikk. På Hattland står det og sju Sefrak-registrerte bygningar. Fire av dei automatisk freda kulturminne er bandlagt etter Lov om kulturminne med sosiokode H 730. I reguleringsplanen er desse lokalitetane teke omsyn til innafor ei sone for bevaring kulturmiljø med sosiokode 570. Dette gjeld lokalitetane id. 147434, id. 147436, id. 147440 og id. 147442. Riksantikvaren har i samband med denne reguleringsplanen gjeve løyve til inngrep, jf. kulturminnelova § 8.4 ledd, i det automatisk freda kulturminnet id.147439, jf. brev datert 23.10.2012.

Ein bør så langt det er mogleg unngå traseval som kjem i konflikt med kjende freda kulturminne.

Den nye plangrensa går heilt frå området ved Djupadalen i sørvest. Bergen museum har i 2013 grave ut ein lokalitet ved Djupadalen som er frå eldre steinalder (8500-8000 f.Kr.), Lokalitet 111 (id 15867). Dette kulturminnet er no fjerna. Steinalderbuplassen ligg ikkje langt frå Valvatnevågen. I dette området er det derfor høgt potensiale for nye funn frå steinalderen.

I sør er trasealternativa mest variable så her vil vi rå til at det blir registrert så tidleg som mogleg i planprosessen. Undersøkningsplikta, jf. § 9 i kulturminnelova, bør avklarast på eit tidleg tidspunkt, slik at vi kan få kunnskap om konsekvensane av dei ulike alternativa. Endringar og eventuelle dispensasjonar er

tidkrevjande. Ein vil måtte pårekna arkeologiske registreringar uavhengig av kva trasealternativ som vert valt. Dersom § 9- undersøkingar i samband med utarbeiding av reguleringsplan skulle påvise nye funn av automatisk freda kulturminne, vil planen måtte reviderast eller eventuelt leggest fram for Riksantikvaren som dispensasjonsmynde etter kulturminnelova.

I den fyrste utgåva av planprogrammet var alternativ 1 i direkte konflikt med eit automatisk freda kulturminne med ID 124822, eit busetjings- og aktivitetsområde frå bronsealder og jernalder. Det er positivt at ingen av alternativa i det reviderte planprogrammet ser ut til å vere i direkte konflikt med ID 124822, da alle alternativa går i tunell under området.

Det er positivt at konsekvensutgreiinga visar kulturmiljø og kulturminne som eige tema som skal utgreiast. Konsekvensutgreiinga må vise dei kjende kulturminna i planområdet og vurdere potensiale for konflikt med funn av automatisk freda kulturminne. Kwart alternativ må greiast ut frå potensiale for funn og konflikt med kjende kulturminne. Dette gjeld og Sefrak- registrerte bygningar og ruinar. I tillegg er det viktig å få fram informasjon om kulturminne som til dømes steingardar, eldre vegfar, sjøbruksmiljø, marine kulturminne etc. Det må og vere ein plan for deponi og sekundær infrastruktur og kva verking det får på kulturlandskapet og Sefrak-registrerte bygningar.

Når eit meir detaljert planprodukt ligg føre vil me kunne ta stilling til eventuelle markundersøkingar og omfanget av desse, og senda eit detaljert kostnadsoverslag for godkjenning.

Då det reviderte planområdet omfattar areal i sjø er planen til vurdering ved Bergen sjøfartsmuseum. Dei har følgjande uttale i saka:

Vi viser til e-post frå Hordaland Fylkeskommune motteke 08.01. 2015.

Saka har vore til vurdering ved Bergens Sjøfartsmuseum.

Vårt ansvarsområde, etter føresegn til Lov av 9.juni 1978 nr. 50 om kulturminne, gjeld marine kulturminne og omfattar derfor sjø- og strandområda, samt vann og vassdrag. Bergens Sjøfartsmuseum er etter føresegna til Kulturminneloven marinarkeologisk uttalemuseum i forbindelse med alle tiltak som vil kunne røyre sjøbotnen.

Museet er vidare rette myndigheit til å krevje undersøkingar ved tiltak, planer og utreiingar som kan røyre kulturminne under vann, og skal derfor underrettast ved oppstart av alle regulerings- og byggeplanar, samt andre tiltak som omfattar sjøareal. Vi minner om at undersøkingsplikta i Kulturminnelovens § 9 også gjelder for sjøbotnen og i vassdrag. Døme på tiltak i sjø er mudring/graving, utfylling/dumping, legging av vassleidningar, bygging av kaier, brygger, flytebrygger med meir. Særskild for kulturminne i vatn og sjø er Kulturminnelovens § 14 som inneber at skip- og skipslast eldre enn 100 år er statleg eigedom.

Varslinga skal skje gjennom Hordaland fylkeskommune, kultur- og idrettsavdelinga, eventuelt med kopi av sakene direkte til oss for uttale. Alle saker må leggjast fram for fylkeskommunen, som er mottak for alle plan- og tiltakssaker. Våre vurderingar av kva for planer som krev særskilte undersøkingar vil bl.a. ta utgangspunkt i føreliggjande kunnskap om førekomstar av kulturminne, eventuelt en vurdering av regulerings-/ tiltaksområdets potensial for marine kulturminne.

Me kjenner til at det har vore ein del aktivitet omkring Ådlandsvatnet i eldre tid. Det har blant anna vore tømmerfløting ned elva og ei sag på 1700-talet. Det kan derfor finnast spor i vatnet som for eksempel ei eldre oppdemming eller andre konstruksjonar. I ferskvann er det svært gode bevaringsforhold. Det vil derfor truleg bli stilt krav om marinarkeologiske undersøkingar i forbindelse med ein meir konkret reguleringsplan i området.

